

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

17. Idem ostenditur uberius, & à radicibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XVII.

Idem ostenditur uberiùs, & à radicibus.

SED ad evidentiora & propinquiora veniamus: ex quibus perspicuè intelligitur, non posse hanc peccati propagationem juxta Augustinum intelligi vel ex aliquo pacto, vel positivâ Dei lege aut voluntate fieri: sed eo modo, quo cuncta generantia similem sibi fetum sive specie sive naturalibus qualitatibus proferunt. Quod ut pœnitentiâ à radicibus suis pateat, memoriâ repetendum est, nihil aliud apud Augustinum esse peccatum originale, nisi concupiscentiam cum reatu, ut sexcenties ipse passim repetit, & nos jam ante fusiùs ex ipso demonstravimus. Itaque ubicunque concupiscentiam in proles ex parentibus propagatam reperit, ibi hoc ipso peccatum originale mox adesse non dubitat.

Lib. 1. de
pœc. merit.
c. 29.

Nam ut ipse loquitur: *Quod in membris corporis mortis huius inobedienter movetur, totumq; animum in se delectum conatur attrahere, & neque cum mens voluerit, exurgit, neque cum mens voluerit, conquiescit, hoc est malum peccati, in quo nascitur omnis homo.* Vim autem, quâ ista concupiscentia pollet ad adducendum reatum prolis explicans:

Lib. 6. cont.
Iul. c. 19.

Hoc vitium, inquit, non potest nisi reatu tenere hominem, quamvis eiusdem mali bono usu de castu coniugibus procreatum. Jam verò magnum istud concupiscentiæ malum, quicquid tandem illud sit, sive sensuum effrenitas, sive superaddita positiva & vitiosa qualitas, sive aliud quippiam, quod inesse mortalibus membris omnibus sensus testatur humanus, eodem prorsus traduci modo, quo cætera corporis vitia, doctesve cum natura propagantur, perspicua & certa veritas est. Nullus enim unquâ ita somnians deliravit, ut magnum istum defectum, quo natura humana ex primi hominis prævaricatione medullitus vitiosa est, ex aliquo Dei pacto cum parentibus inito, vel ex arbitretur. Hinc est, quod Augustinus, quando propagationem ejus tangit & modum explicat, ita hoc fieri docet, quemadmodum una vitiosa qualitas aliam sibi similem traiecit, quod sine dubio non minus fit naturaliter, ac dum naturam natura in prolem ex parente transfundit.

Lib. 6. cont.
Iul. c. 18.

Nam in libris contra Iulianum, qui non minus tunc, quàm nunc Scholastici, dentes suos ex Aristotele adversus istam peccati translationem acuebat, cum dixisset, concupiscentiam non esse substantiam, sed affectionalem qualitatem, & tanquam valentiam malam ex origine vitiosa ingenium hominis vitium; translationem ejus explicare volens, adjicit: *Qualitas affectionalis mali, de substantia ad substantiam non emigrando transit, sed quodam operante contagio, id est, concupiscentiæ affectu, sicut de parentibus morbidis morbidis soboles procreatur.* Et iterum ut idem repetendo fidelius commendaret, & explicaret cla-

Ibid.

Qualitas, inquit, mali non in substantiam de

A *substantia, tanquam de loco in locum migrat, ut deserat ubi erat, & qua fuit ibi, ipsa sit alibi: sed alia eiusdem generis, quodam operante contagio, quod etiam de morbidis parentum corporibus solet evenire nascituribus.* Eandem doctrinam adhuc plenius in libro quinto tradiderat, ubi Iulianus ex categoriis Aristotelis, quæ docent rem quæ in subiecto est, sine illa, re esse non posse in qua subiecta est hoc conficere nitebatur, ut malum, quod in parente velut subiecto est, non posset reatum in prolem transmittere. Sed respondet argutiùs ejus Augustinus: *Rectè hoc dices, si malum concupiscentiæ de parente non perveniret ad prolem. Cum verò sicut sine illo nemo seminatur, ita sine illo nemo nascitur, quomodo dices eò non pervenire, quo transit? Hoc de transitu istius originalis mali: nunc de modo transeundi: Nec sanè tibi Dialectica illa mentitur, sed tu non intelligis. Verum est enim quod ibi accepisti, ea quæ in subiecto sunt, sicut sunt qualitates, sine subiecto in quo sunt esse non posse, sicut est in subiecto corpore color, aut forma: sed afficiendo transeunt, non emigrando.* Et aptissimâ similitudine oculis rem subiciens: *Quemadmodum Æthiopes, quia nigri sunt, nigros gignunt, non tamen in filios parentes colorem suum velut tunicam transferunt, sed sui corporis qualitate corpus, quod de illis propagatur, afficiunt.* Ecce philosophicè, & eruditè, solidèque declaratum, quomodo qualitates sive bonæ sive vitiosæ, ipsaq; concupiscentia, in filios ex parentibus transeant, non emigrando scilicet, sed afficiendo; hoc est, aliquid operando circa id quod gignitur, ratione cujus similis in eo qualitas oritur. Neque ulla, quod sciam, hac in re Philosophorum est contentio. Omnes quippe non solum naturam quæ gignitur, sed universas quoq; naturæ genitæ sive virtutes (naturales dotes inquam) sive vitia, ex aliqua virtute causâ generantur sive integra sive deficiente proficisci putant: quamvis illam sapientissimo humano ingenio abstrusissimam esse doceat interminabilis ille Philosophorû ac Medicorû de admiranda seminum vi, ac phantasiæ potestate conflictus. Quod si igitur non est aliud, juxta doctrinam Augustini, concupiscentia, nisi illa vaga effrenitas appetitus sensitivi, qui quasi excusso dominantis sibi voluntatis & gratiæ iugo, libero, inimpedito, cæco, furiosoque impetu in obvia quæq; terrena bona insilit, præsertim verò per libidinem illam notissimam in concubitum æstuat, & insanit, ac miseram infirmamque voluntatem, nisi potenti gratiâ sursum erigatur, deorsum trahit, peracta causa est. Nemo quippe dubitat, talem omnino sensitivi appetitus statum, quale in generantibus ex ipsis inobedienciæ suæ tam carnis quàm animi inhiantis motibus, se esse testatur, etiam in prolem generando transfundi. Nam quemadmodum ossa, carnes, sanguis, color,

color, figura, corporis totius decor & proportio, sensus interni externique mirabili absconditoque artificio in feminis sive materia, sive spiritu, sive alia quacunque causa, latent, unde suo quaque tempore etiam annis multis interpositis prodeunt, ut de dentibus, uberibus feminarum, barba, & similibus manifestum est: ita plane & defectus corporis atque sensuum, quos proles hereditario jure ex parentibus trahunt. Nam sive semen ex generantium quoque vitio vitietur, sive alia quapiam occulta causa concurrentis vitiositate defectus illi proferantur, hoc certum est, vitia generantium, praesertim illa quae profundissime inolita quasi in naturam versa sunt, à parentibus in proles, non emigrando, sed, ut Augustinus loquitur, assi-

ciendo, hoc est, operando, vel in operatione quadamtenus deficiendo traduci. Neque hic ulla peculiaris de concupiscentia scintilla quaeritio est. Nam id quod positivum innuit, non est aliud nisi appetitus ipse sensitivus: id quod negativum, ille status ejus, quo freno gratiae & voluntatis sibi pleno jure dominantis caret: quem vocabulo satis apto *effrenatus* dixeris: illud potentiam, hoc potentiae defectum denotat. Vtrumque in parentibus esse, per se patet: utrumque in eorum semine tanquam principio translationis latet. In prolem quippe etiam utrumque propagatur. Quo vero pacto reatum sibi conjunctum habeat, jam supra dictum est, & infra fusius dicendi sumus.

CAPVT XVIIII

Aliquid positivum esse concupiscentiam videtur sentire Augustinus.

Sed utrum de concupiscentia istud sentiat Augustinus, quod videlicet non sit aliud nisi effrenitas appetitus sensitivi, multum ambigo. Nam quae illi passim attribuit hujusmodi sunt, ut appetitus sensitivo, quatenus freno suo destitutus est, difficulter aptari queant: sed ita sonant, ac si esset qualitas vitiosa quidem, sed tamen positiva, quae actibus ex ea profluentibus augeatur, eo ferè modo, quo boni & mali habitus solent, oppositis verò minuatur. Ut enim nihil de ipso nomine dicam, quo concupiscentiam & cupiditatem plerumque vocat, quae magis habitum aliquem, quam potentiam sonant, nonnullis in locis expressè affectionalem qualitatem nuncupat: quam ita explicat, ut non facile possit ad appetitum accommodari. Nam in libris *de nuptijs & concupiscentia*: Non enim substantialiter manet, sicut aliquid corpus aut spiritus; sed affectio est quadam mala qualitatis, sicut languor. Nec enim unquam in Augustino me legisse memini, sensus hominum, aut aliorum animalium quoscunque, esse affectiones bonas, aut malas: cum è contrario affectus, multoque magis affectiones ei non sint aliud, quam illae quae ex assensu vel dissensu voluntatis oriri solent, sive sint ipsi motus cupiendi, fugiendi, latandi, atque tristandi, sive stabiles illi affectus, unde similes motus prodeunt: de quibus latissime libro decimo-quarto de Civitate disputatur.

bus affectus illos collocaret, qui stabiliter animo infixi herent: approbat ea quae dixerat Augustinus, & exemplis explicat, affectiones esse docens, animi quidem, timere, irasci, ebrium esse; corporis, pallere, rubere: affectionales verò qualitates, timidum, iracundum, ebriosum esse; pallidum, rubicundum, & similia. Et mox etiam ipsam concupiscentiam affectionalem qualitatem mali vocat, quae non emigrando, sed quodam operante contagio, id est, concupiscentiae affectu transeat, sicut de parentibus morbidis morbidae soboles procreantur. Hinc est, quod sicut consuetudo actibus acquisita & stabiliter inolita est quadam quasi secunda natura; ita è contrario sanctus Augustinus concupiscentiam istam cum qua nati sumus, consuetudinem carnalem, naturam malam, naturalem, in doctrina Christi naturam versam vocat. Qua de re infra in libro qui praesentem sequitur, testimonia multa S. Augustini damus. Hinc est, quod eandem ingentem concupiscentiam consuetudine auferi tradit, eodem planè modo, quo vino lenitia, quam certum est esse vitiosum habitum, consuetudine intenditur. Unde, inquit, etiam contra istam genitalium concupiscentiam, quae ingenta nobis per originale peccatum, vehementius vidua, quam virgo; vehementius meretrix, quam casta esse voluerit, quam qua semper sint casta, consistit: & tanto amplius in ea superanda voluntas laborabit, quanto maiores ei consuetudo vires dedit. Et in Epistola ad Hilarium: Quae tamen (lex in membris) nisi mala postea consuetudine roboretur, facilius vincitur; non tamen nisi gratia Dei. Et in questionibus ad Simplicianum accuratius: Unde (habitat peccatum, id est, concupiscentia, in carne) nisi ex radice mortalitatis & assiduitate voluptatis? Illud est ex pena originalis peccati; hoc est, ex pena frequentati peccati. Cum illo in hanc vitam nascimur; hoc vivendo addimus: quae duo scilicet tanquam natura

Lib. 6. cont. 1. c. 18.

Ita lib. 1. de divon carnalem, naturam malam, naturalem, in doctrina Christi naturam versam vocat. Qua de re infra in libro qui praesentem sequitur, testimonia multa S. Augustini damus. Hinc est, quod eandem ingentem concupiscentiam consuetudine auferi tradit, eodem planè modo, quo vino lenitia, quam certum est esse vitiosum habitum, consuetudine intenditur. Unde, inquit, etiam contra istam genitalium concupiscentiam, quae ingenta nobis per originale peccatum, vehementius vidua, quam virgo; vehementius meretrix, quam casta esse voluerit, quam qua semper sint casta, consistit: & tanto amplius in ea superanda voluntas laborabit, quanto maiores ei consuetudo vires dedit. Et in Epistola ad Hilarium: Quae tamen (lex in membris) nisi mala postea consuetudine roboretur, facilius vincitur; non tamen nisi gratia Dei. Et in questionibus ad Simplicianum accuratius: Unde (habitat peccatum, id est, concupiscentia, in carne) nisi ex radice mortalitatis & assiduitate voluptatis? Illud est ex pena originalis peccati; hoc est, ex pena frequentati peccati. Cum illo in hanc vitam nascimur; hoc vivendo addimus: quae duo scilicet tanquam natura

lib. 1. c. 15, de nuptijs & concupiscentia: Non enim substantialiter manet, sicut aliquid corpus aut spiritus; sed affectio est quadam mala qualitatis, sicut languor. Nec enim unquam in Augustino me legisse memini, sensus hominum, aut aliorum animalium quoscunque, esse affectiones bonas, aut malas: cum è contrario affectus, multoque magis affectiones ei non sint aliud, quam illae quae ex assensu vel dissensu voluntatis oriri solent, sive sint ipsi motus cupiendi, fugiendi, latandi, atque tristandi, sive stabiles illi affectus, unde similes motus prodeunt: de quibus latissime libro decimo-quarto de Civitate disputatur.

Hinc est, quod cum Augustinus latius de ista affectione malae qualitatis differere cogitaretur, ita eam explicat, ut ea quae dicit, interno sensui convenire non possint. Cum enim Iulianus tertiam speciem qualitatis ita explicaret, ut partim affectiones animi, partim affectionales qualitates comprehenderet: & sub affectionibus transitorias animi & corporis passionibus; sub affectionalibus verò qualitati-

Epist. 89.

lib. 1. q. 1. ad Simplic.

JOHANNES BENEDETTI

